

Stockholm den 2 augusti 2022

R-2022/0910

Till Utrikesdepartementet

UD2022/05291

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 2 maj 2022 beretts tillfälle att avge yttrande över Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om skydd av unionen och dess medlemsstater mot ekonomiskt tvång från tredjeländer.

Sammanfattning

Advokatsamfundet har i huvudsak ingen erinran mot förordningsförslaget, men anser att när kommissionen avser att låta fysiska eller juridiska personer omfattas av en svarsåtgärd, bör rätten för dessa personer att yttra sig under processen uttryckligen omfatta samtliga relevanta omständigheter som ligger till grund för kommissionens planerade beslut om svarsåtgärder. Vidare bör det uttryckligen regleras i den föreslagna förordningen att juridiska eller fysiska personer som avses bli föremål för svarsåtgärder, äger rätt att begära uppgifter om de viktigaste omständigheter och överväganden som motiverat att inkludera dem i införandet av åtgärder.

Förslaget i huvuddrag

Syftet med den föreslagna förordningen är enligt Europeiska kommissionen att skydda EU och medlemsstaternas intressen genom att ge EU möjlighet att reagera på och agera mot ekonomiskt tvång. Med ekonomiskt tvång avses en situation där ett tredjeland försöker tvinga unionen eller en medlemsstat att göra ett visst politiskt val genom att

vidta, eller hota att vidta, åtgärder mot unionen eller en medlemsstat som påverkar handeln eller investeringar. Kommissionen har konstaterat att en sådan åtgärd rent praktiskt kan vara begränsningar i handel och investeringar, diskriminerande tullar, avsiktliga förseningar eller innehållande av tillstånd. Enligt kommissionen är sådant tvång alltmer vanligt förekommande. Det finns från Advokatsamfundets sida ingen anledning att ifrågasätta det påståendet.

Vidare uppger kommissionen att förslaget syftar till att åtgärda en lucka i lagstiftningen vilken medför att EU i dagsläget inte kan bemöta ekonomiskt tvång.

Kommissionen föreslås få en rätt att inom vissa ramar bedöma huruvida en åtgärd från tredje land är att anse som ekonomiskt tvång. Om så är fallet, ska kommissionen i första hand förhandla och begära att landet upphör med tvånget. Om åtgärden ej upphör, ska kommissionen anta en genomförandeakt som fastställer EU:s svarsåtgärd. Akten ska först godkännas av en kommitté bestående av representanter från EU:s medlemsstater, i enlighet med det s.k. granskningsförfarandet, såvida inte kommissionen bedömer att det föreligger vederbörligen motiverade och tvingande skäl till skyndsamhet, i vilket fall kommissionen kan söka kommitténs godkännande i efterhand.

De svarsåtgärder som kan vidtas anges i en bilaga till förordningen. Listan omfattar införande av tullar, tillfälligt upphävande av internationella förpliktelser, begränsning av import och export av varor samt begränsningar avseende investeringar och offentliga upphandlingar. Svarsåtgärderna riktar sig mot det berörda tredjelandet, men kan även vara tillämpliga på juridiska och fysiska personer om kommissionen anser att det finns en koppling mellan personen och det berörda tredjelandets regering.

Synpunkter

Ifrågavarande lagstiftning kan i och med kommissionens rätt att utverka svarsåtgärder jämföras med lagstiftning om ekonomiska sanktioner. Sådan lagstiftning har stor inverkan på grundläggande fri- och rättigheter för både fysiska och juridiska personer, varför värnandet av rättssäkerhet är särskilt angeläget. Exempelvis är det viktigt att definitionen avseende tillämpningsområdet av regelverket är tydlig, i detta fall definitionen av ekonomiska tvångsåtgärder i artikel 2.

Det är tydligt att ekonomiska tvångsåtgärder från tredjeland kan ta sig flera olika uttryck. Kommissionen nämner bland annat i sin motivering till förordningen att tvånget kan vara av informell karaktär. I det perspektivet bedömer Advokatsamfundet att en snävare definition av uttrycket förefaller olämplig.

Dock är det av stor vikt att fysiska och juridiska personer kan få komma till tals under processens gång för det fall personen avses bli föremål för en svarsåtgärd. Detta inbegriper framförande av synpunkter avseende kommissionens bedömning att klassificera något som en ekonomisk tvångsåtgärd.

Enligt artikel 8.4 i den föreslagna förordningen ska individer och företag lämnas tillfälle att yttra sig över huruvida man ska anses omfattas av en svarsåtgärd innan kommissionen fattar beslut om detta. Inbjudan att yttra sig förefaller vara begränsad till det faktum att man har blivit en ”provisoriskt utsedd person”. Advokatsamfundet anser att denna rätt uttryckligen bör omfatta samtliga relevanta omständigheter som ligger till grund för kommissionens planerade beslut om svarsåtgärder, det vill säga (1) huruvida det föreligger en ekonomisk tvångsåtgärd, (2) personens koppling till tredjelandets regering (3) varför en svarsåtgärd mot personen är ändamålsenlig och (4) val av svarsåtgärd. I detta hänseende bör alltså yttrandemöjligheten förtydligas i enlighet med vad som nu anförts.

Vidare är det av vikt att skälen till att en individ eller ett företag ska omfattas av en svarsåtgärd är så klara som möjligt. En obligatorisk skriftväxling med kommissionen i syfte att säkerställa detta skulle vara alltför tidskrävande och riskera att undergräva den föreslagna förordningens effektivitet mot ekonomiska tvångsåtgärder. Som ett minimikrav bör dock de individer eller företag som avses omfattas av åtgärderna, utöver en möjlighet att yttra sig om detta, uttryckligen tillerkännas en möjlighet att begära ut information om vilka närmare överväganden som legat till grund för kommissionens beslut. Advokatsamfundet anser att en sådan möjlighet uttryckligen bör framgå i artikel 8 i den föreslagna förordningen.

En motsvarande reglering återfinns exempelvis i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1036 av den 8 juni 2016 om skydd mot dumpad import från länder som inte är medlemmar i Europeiska unionen (”anti-dumpningsförordningen”).

Vidare innehåller den föreslagna förordningen i sig ingen rätt att överklaga kommissionens beslut, utan en sådan rätt följer av artikel 263 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Detta är i linje med hur överklaganderätten vanligtvis regleras inom EU-rätten och föranleder därför inga synpunkter från Advokatsamfundet.

Slutligen är det av stor vikt att förordningen inte äventyrar EU:s skyldigheter under internationell rätt, något som bland andra Kommerskollegium och svenska regeringen framhöll vid det samrådsförfarande som föregick kommissionens förslag. Advokatsamfundet välkomnar att kommissionen tagit till sig av dessa synpunkter och infört en bestämmelse som säger att varje åtgärd som vidtas i enlighet med förordningen ska vara förenlig med EU:s skyldigheter enligt internationell rätt (artikel 1.2).

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander